

**ДО: Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

**ОТНОСНО: СТАНОВИЩЕ на АБТТА по ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ
НА НАРЕДБА № Н-18**

УВАЖАЕМИ Г-Н ГОРАНОВ,

В рамките на обявеното обществено обсъждане на *Проект на НИД на Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин* представяме на Вашето внимание позицията на Асоциация на българските туроператори и туристически агенти, АБТТА по проекта за изменение и допълнение на правната норма, като използваме случая да направим предложения за промени и допълнения и в самата Наредба Н-18.

Приложения:

1. Предложения по проект на НИД
2. Предложения по Наредба № Н-18 от 2006 г.

С уважение,

Даниела Стоева
Председател УС

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ

на Наредба № Н-18 от 2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин (обн., ДВ, бр. 106 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 7 и 79 от 2007 г., бр. 77 от 2009 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 48 и 64 от 2011 г., бр. 7, 27, 54, 78 и 102 от 2012 г., бр. 40 от 2013 г.; Решение № 5079 от 2013 г. на ВАС на Република България - бр. 93 от 2013 г.; бр. 111 от 2013 г., бр. 14, 44, 49, 54, 66 и 83 от 2015 г.; Решение № 6046 от 2015 г. на ВАС на Република България - бр. 83 от 2015 г.; бр. 84 от 2015 г., бр. 44 и 76 от 2017 г., бр. 80 от 2018 г. и бр. 10 от 2019 г.)

ОТНОСНО § 2:

В чл. 3 се създава ал. 16:

„(16) Лице по ал. 1, което извършва продажби на стоки и/или услуги чрез електронен магазин, може да регистрира и отчита продажбите чрез издаване на фискален бон, генериран в електронен вид, без да се отпечатва на хартиен носител, който се предоставя на електронен адрес на клиента. Лицето е длъжно да съхрани данни за изпращането му. Фискален бон в електронен вид може да се издава само за регистриране и отчитане на продажби чрез електронен магазин.“

В чл. 3 се създава ал. 17:

„(17) Лице по ал. 1, различно от електронен магазин, което извършва продажби на стоки и/или услуги от разстояние, за които получава заплащане чрез виртуално терминално устройство ПОС, може да регистрира и отчита продажбите чрез издаване на фискален бон, генериран в електронен вид, без да се отпечатва на хартиен носител, който се предоставя на електронен адрес на клиента. Лицето е длъжно да съхрани данни за изпращането му“.

В чл. 3 се създава ал. 18:

„(18) Фискален бон в електронен вид може да се издава само за регистриране и отчитане на продажби по чл. 3, ал. 16 и ал. 17.“

Мотиви:

В много сфери на бизнеса, включително и в туризма има извършване на продажби от разстояние по смисъла на чл. 45 от Закона за защита на потребителите, които не се извършват посредством

интернет сайт и не биха попаднали в дефиницията на електронен магазин, но за които заплащането се извършва през виртуално терминално устройство ПОС, по смисъла на дефиницията за същото дадена в Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. Считаме, че по същество тези продажби са подобни на тези, осъществявани през електронните магазини и би следвало да се третираат идентично в Наредба Н-18.

ОТНОСНО § 11:

В чл. 25, ал. 3 между изречение второ и трето се добавя:

„Чл. 25. (3) (Доп. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г., допълнението с ДВ, бр. 54 от 2012 г. обявено за нищожно с Решение № 5079 от 10.04.2013 г. на ВАС - ДВ, бр. 93 от 2013 г., доп. - ДВ, бр. 111 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Фискалната касова бележка в случаите по ал. 1 се издава при извършване на плащането. Лицата по чл. 3 са длъжни едновременно с получаване на плащането да предоставят на клиента издадената фискална касова бележка. **При плащане, извършено чрез виртуално терминално устройство ПОС, постъпило извън работното време на лицето по чл.3, фискалната касова бележка може да се генерира и изпраща на клиента в първия работен ден, следващ деня на получаване на плащането.** При продажби по чл. 3, ал. 8 фискалната касова бележка се визуализира на контролния дисплей на ФУВАС.“

В чл. 25, ал. 3 се създава изречение четвърто:

„При продажби от лице по чл. 3, ал. 16 **и ал.17** фискалният бон може да се генерира в електронен вид, като се изпраща на електронен адрес на клиента.“

Мотиви:

Промяната е в съответствие с предложените промени по § 2 и отчитане на спецификата, че плащания през виртуално терминално устройство могат да бъдат получавани 24 часа в денонощието, което прави невъзможно изпълнението на изискването за издаване на фискална касова бележка едновременно с получаване на плащането.

ОТНОСНО § 23:

В приложение № 1 се правят следните изменения и допълнения:

Създава се раздел VIб:

„VIб. Специфични функционални изисквания към фискални устройства за отчитане на продажби и чрез електронен магазин

1. Фискално устройство за електронен магазин трябва да регистрира и отчита всяка продажба чрез отпечатване на фискален бон или чрез генериране на фискален бон в електронен вид.

2. Генерираният фискален бон в електронен вид трябва да отговаря на изискванията на наредбата за издаване на фискален бон на хартиен носител с изключение на изискването за отпечатване.
 3. Фискално устройство за електронен магазин трябва да осигурява запис в КЛЕН и на генериран в електронен вид фискален бон. ~~Тази функционалност е разрешена само за фискални устройства за регистриране и отчитане на продажби чрез електронен магазин.~~
 4. В КЛЕН трябва да може да се разграничава издаден фискален бон на хартиен носител и фискален бон, генериран в електронен вид.
 5. Фискалният бон, който се генерира в електронен вид, трябва да бъде четим, да отговаря на хартиения образец и да съдържа реквизитите по чл. 26 с изключение на графично фискално лого.
- 6. Разпоредбите от настоящия раздел се прилагат и за продажби от лице по чл. 3, ал.17.**

"

Мотиви:

Промяната е в съответствие с предложените промени по § 2 и отчитане на спецификата, че плащания през виртуално терминално устройство могат да бъдат получавани и от търговци, които не оперират единствено като електронен магазин.

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО НАРЕДБА № Н-18 от 2006 г

за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изисквания към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин (обн., ДВ, бр. 106 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 7 и 79 от 2007 г., бр. 77 от 2009 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 48 и 64 от 2011 г., бр. 7, 27, 54, 78 и 102 от 2012 г., бр. 40 от 2013 г.; Решение № 5079 от 2013 г. на ВАС на Република България - бр. 93 от 2013 г.; бр. 111 от 2013 г., бр. 14, 44, 49, 54, 66 и 83 от 2015 г.; Решение № 6046 от 2015 г. на ВАС на Република България - бр. 83 от 2015 г.; бр. 84 от 2015 г., бр. 44 и 76 от 2017 г., бр. 80 от 2018 г. и бр. 10 от 2019г.)

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 1

Към чл. 27, ал. 1 се добавя т. 5:

„5. Група „Д“ – продажби, облагаеми по реда на облагане на маржа.“

Мотиви:

Създавайки отделна група за услугите, които се облагат съгласно на принципа на облагане на маржа (туристически услуги, продажба на коли втора употреба) те ще бъдат отделени от освободените продажби, както и от продажбите със ставка 0%. Така ще може да се придобие по-ясна представа на видовете оборот, натрупан от туроператорите и туристическите агенции, тъй като те реализират и такъв с облагане с 0% (напр. транспортни услуги в чужбина), а услугите, предлагани облагани по специалния ред на глава 16. от ЗДДС ще бъдат регистрирани в създадената нова група.

Като мотив за създаване на новата група искаме да изтъкнем и сложността за спазване на разпоредбите на чл. 27, ал.3, т. 1:

„(3) Задължително се програмират и регистрират с наименование и единична цена като отделни артикули стоките или услугите:

1. отнасящи се към данъчна група А;“

Практика е един туроператор да предлага множество и различни пакети, както и настаняване в различни хотели, за различни периоди, с различни условия за настаняване в зависимост от период, брой пътуващи лица, вид помещение и т.н. Всички тези особености правят невъзможно да се въведат наименование и единични цени за всички предлагани от ТО услуги.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 2

Към чл. 29 се създава ал. 6:

„(б) разпоредбите на този член не се прилагат за лица, извършващи туристическа агентска дейност;“

Мотиви:

Туристическите агенти събират плащане от името и за сметка на своите доверители, които често могат да бъдат дори над 200, а съществуват и случаи на еднократно използване на даден доверител. Това създава ненужно усложняване на базата на фискалното устройство и затруднява оперирането с него. Информацията за събрани плащания по доверители, както и за възстановените към потребителите суми от тяхно име, може лесно да се проследи при нужда от счетоводните софтуери.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 3

Към чл. 31, ал. 2 се добавя изречение четвърто:

„Чл. 31. (Изм. - ДВ, бр. 80 от 2018 г.) (1) Сторно операция при рекламация или връщане на стока, при операторска грешка или при намаление на данъчната основа, след приключена сметка на клиента, се документира чрез издаване на документ от ФУ или ИАСУТД.

(2) Сторно документът съдържа посочените в чл. 26, ал. 1, т. 1 - 9 реквизити, както и номер, дата и час на издаване на фискалния/системния бон, по повод на който се издава сторно документът, причината за сторно операцията и надпис "СТОРНО". Когато сторно документът се издава от ФУ, съдържа и индивидуалния номер на фискалната памет от фискалния бон, по който се извършва сторно операцията, а когато се издава от ИАСУТД, съдържа индивидуален номер на ИАСУТД от системния бон, по който се извършва сторно операцията. В случай че сторно документът отразява операция по фискален бон за продажба, съдържащ уникален номер на продажбата, в сторно документа се отразява и уникалният номер на продажбата, по която се извършва сторното. **Ако сторно документът съдържа уникален номер на продажбата, за която се отнася, може да не се посочва номер, дата и час на издаване на фискалния/системния бон, по повод на който се издава сторно документът.**“

Мотиви:

Наредба Н-18 изисква в случай на сторно операция, сторно документът да съдържа и номер, дата и час на издаване на фискалния бон, по повод на който се издава сторно документът. Това изискване налага съхранението на всички номера на бележки, датата и часът на издаването им и възможност за цитирането им при връщане на сума, тъй като е често срещано клиентите, да не съхраняват същите, но да имат право на възстановяване на платени суми по силата на сключени договори за туристически услуги. Същият член от наредбата изисква в сторно документа да се посочи УНП на продажбата, по която се извършва сторното. Считаме, че при работа със СУПТО само цитирането на УНП дава достатъчно добра проследимост за възстановените суми към

потребителя, а конкретното цитиране на номер, дата и час на издаване на фискалния бон, по повод на който се издава сторно документът усложнява и утежнява работата на софтуера за управление на продажбите и комуникацията му с ФУ без да подобрява възможностите за контрол.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 4

Към чл. 52л се добавя:

„Чл. 52л. (Нов - ДВ, бр. 80 от 2018 г.) Лицата по чл. 118, ал. 18 от ЗДДС са длъжни да въвеждат имената за всеки от ползвателите (операторите) на софтуера, **извършващи отчитане на продажби и плащания**, съгласно сключените с тях трудови или граждански договори, присвоената роля/роли и периода на активност за всяка от присвоените роли.“

Мотиви:

Необходимо е да се уточни, че изискването важи за операторите, извършващи дейността по настоящата наредба. Стандартна процедура е създаването на профил на фирмата-разработчик на съответната система, за да може тя да извършва поддръжка. При настоящия текст на наредбата това би било възможно единствено за разработчици на граждански договор, но не и по договор между две юридически лица. Аналогично създаването на одиторски профил за контролните органи по т. 19 от Приложение №29 би било в противоречие с настоящия текст на чл. 52л, тъй като не може да се дефинира името на потребителя, нито същият има договорни отношения с търговеца.

Предложения към Приложение № 29 към чл. 52а -

Изисквания към софтуерите за управление на продажбите в търговски обекти

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 5

Към т.1 да се да се допълни изречението:

„1. Софтуерът поддържа интерфейс на български език **или друг официален език на Европейския съюз.**“

Мотиви:

Голяма част от търговците ползват софтуер, разработен от международни компании, който се предлага с интерфейс обикновено на английски или друг широко разпространен официален език в ЕС. Финансово неоправдано е да се изисква доработката на софтуера да предлага интерфейс на български език, при положение, че той по никакъв начин не се отразява на записите в базата

данни, достъпността на информацията и нейния интегритет. Също така специфичните доработки на софтуера при компании, опериращи на множество пазари, често отнема поне 12 месеца. В тази връзка изискваният срок за имплементиране е неизпълним.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 6

Към т.8 да се допълни изречение второ:

„8. Софтуерът осигурява свързаност с ФУ по начин, позволяващ получаване в реално време на информация за статуса на ФУ. Софтуерът блокира операциите по откриване и приключване на продажба **с начин на плащане, изискващ издаването на ФБ**, в случаите, когато статусът на ФУ не позволява издаване на ФБ. Когато в търговския обект има повече от едно работно място, софтуерът блокира операциите по откриване/приключване на продажби и подаване на команда към ФУ за генериране на Дневен отчет (Z-отчет) за конкретното работно място, за което са установени посочените обстоятелства.“

Мотиви:

Следва да се уточни, че такава блокировка задължително трябва да се случи, когато начинът на плащане изисква издаване на ФБ (в брой, с карта, с ваучер). В случай на банково плащане няма резон да се осъществява такъв блокаж.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 7

Към т.9 да се допълни изречение трето:

„9. При въвеждане в софтуера на информация за продажба софтуерът генерира уникален номер на продажбата (УНП), който се формира по следния начин:

Индивидуален номер на ФУ - Код на оператор - Пореден номер на продажбата.

Отделянето на елементите в уникалния номер на продажбата със знак "-" е задължително. Пример за УНП: XXXXXXXX-ZZZZ-0000001, където XXXXXXXX - 8-разряден индивидуален номер на ФУ, присвоен от производителя, ZZZZ - 4-разряден код на оператора, въвел данните за продажбата, съгласно номенклатурата на софтуера, 0000001 – **минимум** 7-разряден пореден номер на продажбата, формиран поотделно за всеки индивидуален номер на ФУ. Номерът нараства възходящо със стъпка 1 за всяка продажба и съдържа само арабски цифри.“

Мотиви:

Поредният номер на продажбата може да бъде с различна дължина. Повечето системи задължително използват служебни идентификационни номера за връзка на елементите в базата данни с различна дължина, като често тя е по-голяма от 7-разряда. В случай че наличните номера са с по-малък разряд, то лесно може да се добавят 0 в началото, докато трудно могат да се намалят разрядите на съществуваща идентификация. Не е оправдано да се създава паралелна номерация. Би могло да се сложи и таван от 10 или 15 разряда.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 8

Точка 14 да отпадне изцяло.

~~„14. При създаване на документи, различни от фискален бон, софтуерът не допуска включване на текст, съдържащ думите "Фискален", "Фискална", "Фискално", "Фискални" или производни словосъчетания. Изискването не се отнася до наименованията на търговците, които при отпечатване се придружават от правно-организационната им форма и техния ЕИК, както и до вида на закупуваната стока.“~~

Мотиви:

Такова изискване функционално би натоварило излишно всеки софтуер. Реквизитите на фискалния бон са детайлно определени в чл. 26, ал. 1. Документ, който не отговаря на тези реквизити, не може да се счита за фискален бон и няма значение дали е спомената дума с корен „фиск“. Голяма част от софтуерите генерират разнообразен тип документи с различен обем и дължина, а така въведеното ограничение недефиниращо „документа“ като финансов или платежен, разширява безкрайно обхвата на ограничението и прави изпълнението още по-трудно и ресурсоемко. Настоящото изискване също прави невъзможно вписването на текст на фактура от типа „При плащане в брой/с карта/с ваучер, моля изисквайте фискален касов бон“ или „Настоящият документ не е фискален касов бон“.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 9

Към т.15, подточка а) да се допълни:

“15. Софтуерът поддържа информация в структуриран вид за следните изпълнени действия:

а) въвеждане/промяна на потребителите (операторите) на софтуера и присвоената им роля в системата - кой и кога е извършил действието и описание на промяната, ***в случай че същата има отношение към продажбите и плащанията;***”

Мотиви:

Промените на дадена роля могат да бъдат с твърде широк характер, далеч извън обхвата на отчитането на продажби и плащания. Например присвояване на роля за изпращане на електронни съобщения на клиенти или даване на право за управление на номенклатури, които се ползват при описанието на даден продукт/услуга, различни от цена. Поддържането на толкова всеобхватна история на промените е неоправдано и нерелевантно.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 10

В т.15, подточка б) да отпадне „- роля“:

"б) данни, свързани с действията (операциите) на потребителите (операторите) на системата:

- име на потребителя (оператора);
- код на потребителя (оператора);
- **роля;**
- дата и час на действието (операцията);
- вид на действието (операцията) - регистрират се като минимум следните действия (операции): влизане и излизане в/от системата (login/logout), сторниране, анулиране и промени в номенклатурите на софтуера; за действия (операции) "сторниране" и "анулиране" на продажба - и уникалният номер на продажбата."

Мотиви:

При положение, че се съхранява информация за присвоените роли на потребителите, съгласно подточка а) в същата точка, то изискването за съхранение на ролята на ниво действие е излишно.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 11

В т. 18.9 допълване и изменение на изискванията за някои от номенклатурите:

"18.9. Таблици с номенклатури на:

- стоки/услуги - код, наименование, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране;
- доставчици - идентификатор (ЕИК, друг), имена, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране (ако софтуерът разполага с функционалност за въвеждане на доставчици);
- клиенти - идентификатор (ЕИК, друг), имена, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране (ако софтуерът разполага с функционалност за въвеждане на клиенти);
- видове операции (действия) - код, наименование, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране (**ако софтуерът разполага с функционалност за въвеждане на видове операции**);"

Мотиви: Не всички софтуери предоставят възможност за конфигуриране на видове операции. Често те са заложили в схемата на работа на софтуера и ползвателите му нямат право да ги модифицират, тъй като биха нарушили логиката на работа и компрометирали процеса.

"- видове плащания - код, наименование, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране;

- търговски обекти - код, наименование, местонахождение, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране;

- работни места - код, търговски обект, в който се намира, индивидуален номер на свързаното към него ФУ, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране **(ако софтуерът разполага с функционалност за въвеждане на работни места);**

Мотиви: Не всеки търговец структурира работата си на три нива: търговски обект, работно място, потребител. При по-малките търговски обекти работното място се припокрива с потребител или роля.

~~“- потребители (оператори) - уникален код в системата, имена по документ за самоличност, дата на първоначално конфигуриране в системата, дата на последна промяна, дата на деактивиране; присвоени роли и период на активност за всяка от тях, други въведени данни;”~~

Мотиви: Съхранението и анализа на данните за периодите на активност в дадена роля са нерелевантни и представляват излишен ресурсоемък процес.

~~“- роли на потребителите (операторите) на софтуера - код, наименование, права, дата на конфигуриране/деактивиране; извършени промени в присвоените права на всяка роля - дата и извършени промени, **в случай че същите имат отношение към продажбите и плащанията;**~~

Мотиви: При положение, че се съхранява информация за присвоените роли на потребителите, съгласно т. 15 (а) от Приложение 29, то изискването за съхранение на ролята на ниво действие е излишно.

~~„- права, присвоявани на ролята - код, наименование, описание, дата на конфигуриране/деактивиране.“ **Да отпадне.**~~

Мотиви: Толкова детайлно описание и съхранение на данни за правата е излишно и се припокрива с горната подточка. Отделно такова описание следва да бъде предоставено от производителя на софтуера при лицензирането му, а не да се съхранява в базата данни и да е налично за експорт.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ 12

В т. 19 допълване и изменение на изискванията:

„19. За целите на контролната дейност на НАП всеки софтуер следва да има конфигуриран "одиторски профил" по аналог с администраторския профил, но с права само за четене. Одиторският профил трябва да предоставя като минимум следните възможности:

- достъп до функционалността на софтуера съгласно т. 16, 17 и 18 (при SaaS - за съответния търговец);

- достъп до конфигурационните параметри на софтуера, **свързани с отчитането на продажби и плащания** (при SaaS - за съответния търговец); „

Мотиви: При така неопределено дефиниране на изискването не се гарантира запазване на търговска тайна и се предоставя излишно широк достъп на контролните органи. Следва текстът да се стесни само до информацията, свързана с предмета на настоящата наредба.

„- пълен достъп до справочната част на софтуера, **свързана с отчитането на продажби и плащания** (при SaaS - за съответния търговец).“

Мотиви: Справочната част на всеки един подобен софтуер съдържа твърде много търговска информация, която не само че може да се третира като търговска тайна, но и не би дала никаква съществена информация на контролните органи на НАП. Следва текстът да се стесни само до информацията, свързана с предмета на настоящата наредба.